

Tieliikenteen hinnoittelu-uudistusten valmistelu EU:ssa

Liikenne- ja viestintävaliokunta 12.9.2017

Ylitarkastaja Pyry Takala

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Käsittelyvaihe EU:ssa

- Euroopan komissio antoi toukokuussa 2017 ehdotuksensa Euroopan liikenteen ja liikkuvuuden uudistamiseksi.
 - Laaja joukko aloitteita, joilla on tarkoitus parantaa liikenneturvallisuutta, edistää reilumpia tiemaksuja, vähentää hiilidioksidipäästöjä, ilmansaasteita ja ruuhkia, purkaa byrokratiaa sekä torjua pimeää työtä ja varmistaa työntekijöille asianmukaiset työolot ja lepoajat. Taustalla liikenteen valkoisen kirjan periaatteet vuodelta 2011.
- Hinnoittelu-uudistusten käsittely neuvoston maaliikennetyöryhmässä 11.9.2017.
- Komissiolta kolme esitystä hinnoitteluun:
 - Ajoneuvoveromuutokset (direktiivin luku II)
 - Tietullit ja käyttäjämaksut (direktiivin luku III)
 - EETS-säätely: Euroopan laajuiset tietullijärjestelmät

Vinjettidirektiivi

- Vinjettidirektiivin perusteella (1999/62/EY) mukaan jäsenvaltiot voivat halutessaan kantaa kuorma-autoliikenteeltä joko tietullia tai käyttäjämaksua.
- Komissio ei ole ollut tyytyväinen vinjettidirektiivin toimivuuteen:
 - Komission mukaan aikaperusteinen käyttäjämaksu ei riittävästi ”käyttäjä maksaa” ja ”saastuttaja maksaa” – periaatteiden mukainen
 - Mahdollistaa ulkomaalaisten ajoneuvojen syrjinnän

Komission esitykset: tietullit ja käyttömaksut

- 1) Tiemaksujen käyttöönotto säilyy vapaaehtoisena
- 2) Direktiivin soveltamisalan laajentaminen kuorma-autojen lisäksi linja-autoihin, minibusseihin, pakettiautoihin ja henkilöautoihin
- 3) Asteittainen luopuminen aikaperusteisista maksuista ja siirtyminen kilometrimaksuihin
 - 1) Raskaat ajoneuvot 2023
 - 2) Henkilöautot 2027
- 4) Vuodesta 2020 lähtien tietullien ja käyttömaksujen tulee koskea kaikkia yli 3,5 tonnin kuorma-autoja (aiemmin yli 12 t).
- 5) Tiemaksut tulisi porrastaa ajoneuvojen CO₂-päästöjen mukaisesti eli suuripäästöisillä ajoneuvoilla maksu olisi korkeampi.

Valtioneuvoston kanta 1

- Valtioneuvosto pitää hyvänä ja ehdottomana edellytyksenä, että tiemaksujen käyttöönotto jää jokaisen jäsenvaltion itsensä päätettäväksi.
- On ongelmallista, että veronluoteisista tietulleista ja käyttäjämaksuista päätettäisiin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 91 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden määräenemmistöllä, kun veroasioissa yleisesti edellytetään yksimielestä päätöksentekoa.
- Suomen erityisolot huomioitava
 - Pitkät välimatkat, kilometrimaksut voivat nostaa liikkumiskustannuksia.
 - Raskaan liikenteen aikaperusteinen maksu tulisi sallia pidemmälle ajanjaksolle kuin vuoden 2023 loppuun.

Valtioneuvoston kanta 2

- Valtioneuvosto kannattaa eurovinjettidirektiivin soveltamisalan laajentamista koskemaan kaikkia ajoneuvoja ja koko tieverkkoa, koska kaikki ajoneuvot aiheuttavat ulkoisia haittoja ja CO₂-päästöjä kaikilla tieverkon osilla.
- Valtioneuvosto pitää tärkeänä, ettei eurovinjettidirektiivin soveltamisalaa laajentamalla vaikeuteta joukkoliikenteen tai kutsuliikenteen toimintamahdollisuuksia.

Euroopan laajuinen tietullipalvelu (EETS)

- EETS-säätelyyn kuuluvat direktiivi sähköisten tietullijärjestelmien teknisestä yhteentoimivuudesta (2004/52/EY) sekä komission tietullipäätös (2009/750/EY).
- Käytännössä EETS tarkoittaa palvelua, jossa tienkäyttäjä tekee sopimuksen yhden palveluntarjoajan kanssa -> eroon kymmenestä eri ajoneuvolaitteesta.
- EETS-palveluja ei ole käytännössä syntynyt.

Komission esitykset: EETS

- 1) EETS-direktiivin soveltamisalan laajentaminen koskemaan yhteentoimivuuden lisäksi myös maksamattomien tietulleihin liittyvää rajojen ylittävää tiedonvaihtoa.
- 2) Sähköisten tietullien sallitut teknologiat siirretään direktiivin liitteeseen -> jatkossa muutettavissa komission päätöksellä.
- 3) Täyspeittovaatimus: nykyään EETS-palveluntuottajilla 24 kuukautta aikaa kattaa kaikki EU:n tietullikohteet.
 - Uudessa esityksessä täyspeittovaatimusta ei ole, mutta avointa viestintää palvelun kattavuudesta edellytetään.

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto voi kannattaa sähköisten tienkäyttömaksujen yhteentoimivuuden ehtoja koskevaa direktiiviehdotusta, koska se helpottaa EETS-palveluiden syntymistä ja voi vähentää ulkomailta toimivan kuorma-autoliikenteen kustannuksia.